

MEGOLDÓKULCS

Általános elvek:

1. Egy megoldás egy pontot ér.
2. Töredékpontot nem szabad adni.
3. A feleletalkotásos megoldásnál a javítókulcsnak értelemszerűen megfelelő megfogalmazást kell elfogadni.
4. Egyedi javítási módszernél az egyes feladatmegoldásoknál közölt **Megjegyzés** az irányadó.

Összpontszám: 40 pont

Továbbküldés: 22 ponttól

Vörösmarty Mihály: Vashámor

Kard, eke, lánc készül a vasnak gazdag eréből;
Táplál, véd, büntet: hármasan őrzi a hont.
Kard s lánc kínszer lesz hódító s zsarnoki kézben:
Csak használni tud a pór-eke, ártani nem.

1. **Keresd a párját!**

A költemény első két sorában három fogalompárt talál. Ezt foglaltuk egy hiányos táblázatba.

Egészítse ki a táblázatot!

kard	véd
eke	táplál
lánc	büntet

4

2. **Érti-e a vers szövegét?**

Írja be a táblázatba a kiemelt szavak jelentését!

a vasnak ere	vasérc
pór	paraszt

2

3. **Határozza meg a költemény műfaját!**

- a.) Három irodalmi műfaj nevét írjuk le. Mindegyik mellé írjon le 3-3 jellemző vonás sor-számát a felsoroltak közül!
b.) Húzza alá a táblázatban azt a műfajt, amely illik Vörösmarty versére!

1. Csattanó; 2. drámai előadásmód; 3. egyes események kihagyása; 4. közéleti-filozófiai téma; 5. megszólítás; 6. párbeszéd; 7. végletesen tömör fogalmazás; 8. ünnepélyes hangnem.

a) Ballada	2.	3.	6.
b) Epigramma	1.	4.	7.
c) Óda	4.	5.	8.

4

Megjegyzés: Csak teljes, hibátlan sorért lehet pontot adni!

4. **Fejtsd meg a szóképek jelentését!**

Súlyos betegen fekvő költő írta az alábbi sorokat. Szóképekkel fejezte ki benne betegségének tüneteit.

a.) Olvassa el figyelmesen a szöveget, majd írja le, hogy a kiemelt képek milyen tünetekre utalnak.

b.) Végül nevezze meg a betegséget is!

Fojtó sirokkóknak¹ hevétől
Asznak tüdőhólyagjaim,
S a kriptáknak fagyos szelétől
Borsódnak minden tagjaim.
Szívem megett egy láthatatlan
Kéznek nyila bélőve áll,
S mellem csontboltján irgalmatlan
Sarkával rúgdos két halál.

a) sirokkó heve:	<i>láz</i>
b) fagyos szél:	<i>hidegrázás</i>
c) nyíl:	<i>szúr a szív</i>
d) sarkával rúgdos:	<i>köhögés</i>
e) a betegség:	<i>tüdőgyulladás vagy tüdőbaj</i>

5

5. **Fedezze fel a sajtóhibát!**

Az alábbi idézetekbe sajnálatos módon egy-egy sajtóhiba csúszott. Nem nehéz azonban ezt fölfedezni, mert a ritmus mindent leleplez.

Húzza alá a hibás verssort! Megtalálásához elemezheti a szöveg ritmusát, de támaszkodhat hallására, ritmusérzékére is!

a)	Mikor a nap süt az égen, Kígyó jár a zöld levélen. És irigyen sziszeg alatt; <u>Búg fölötte a galamb.</u>	b)	A hársfa mind virágzik, a csíz mind énekel, <u>a lomb fénysugárban ázik,</u> csak szíved alszik el.
----	--	----	--

2

¹ száraz, forró sivatagi szél

Kosztolányi Dezső: Kirakatok

Millió ízzel csiklandtok ti engem,
élet bolondos kis színházai,
csicsergő boltok. Ha járok az utcán,
dézsmállak titeket, mert csak játszva élek.
Habot eszem, számócát, kaviárt,
üveg mögül labdázok, csengetyűzők,
irodalmat falok címszalagokról,
megmérgezem magam a patikáknál,
s egy reklámágyon sírva támadok föl.
Hő nyári délben gyakran meg is fürdöm,
kirakat-kádban, gömb-szappanokkal,
csorgatva a zuhanyt, locsolva lankadt
testem egy óriás lila szivaccsal.

6. **Költői ábrázolásmód**

Hányféle érzékszervével észleli a költő a kirakatok világát! Megfigyeléseit igazolja a vers egy-egy megfelelő szavának a táblázatba való beírásával.

Érzékszerv, érzékterület	Szó
<i>Ízlelés (nyelv)</i>	<i>ízzel, dézsmállak, eszem</i>
<i>Tapintás (bőr)</i>	<i>csiklandtok, gömb-szappanokkal, fürdöm, csorgatva, locsolva</i>
<i>Látás (szem)</i>	<i>színházi, irodalmat falok, lila</i>
<i>Hallás (fül)</i>	<i>csicsergő, csengetyűzők</i>
<i>Hőérzékelés (bőr)</i>	<i>hő, nyári délben</i>

8

Megjegyzés: Elég négyfajta érzékterület, s mindegyikhez egy-egy szó.

7. **Világkép**

Keressen a szövegből három olyan szót vagy szószerkezetet, mely az életörömet idézi föl és három olyat, amely a halálra utal!

Életöröm	Halál
<i>Pl. millió, ízzel, csiklandtok</i>	<i>mérgezem</i>
	<i>sírva</i>
	<i>lankadt</i>

6

Megjegyzés: Az „életöröm kategóriába felsorolhatatlanul sok szó írható. A javító tanár saját belátása szerint fogadja el a megfelelőket.

Örkény István: Trilla

Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót. Ír.
Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót. Ír.
Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót. Ír.
Kicsavarja a papírt. Húsz éve van a vállalatnál. Hideget ebédel. Egyedül lakik.
Wolfnének hívják. Jegyezzük meg: Wolfné, Wolfné. Wolfné.

8. **A motívumok**

Az alábbi táblázatban elkezdtük a szöveg szavainak, motívumainak két csoportra való bontását.

a) Folytassa két-két másik motívummal a felsorolást!

b) Adjon mindkét csoportnak jellemző nevet!

1. motívum	2. motívum	3. motívum	Jellemző név
írógép	<i>papírt, lapokat</i>	<i>indigót</i>	<i>hivatal</i>
lakik	<i>ebédel</i>	<i>Wolfné</i>	<i>magánélet</i>

6

Megjegyzés: A motívumsoroknál igék, melléknevek és főnevek egyaránt elfogadhatók. A soron belüli sorrend tetszőleges.

9. **Életrajz**

Wolfné állást akar változtatni, ezért beadja önéletrajzát egy vállalathoz.

Írja meg a nevében az önéletrajzot!

Térjen ki arra is, miért akar változtatni az életén!

A terjedelem az egy oldalt ne haladja meg!

Megjegyzés:

1 pontot ér, ha gépies, emberhez nem méltó munkájáról ír.

1 pontot ér, ha sivár, távlatok nélküli magánéletéről szól.

1 pontot ér, ha az önéletrajz (nem amerikai típusú) műfaji szabályait betartja, és stilisztikailag, nyelvhelyességi szempontból megfelelő szöveget alkot.

3